

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Calderón, 36.

Representació Administrativa á Barcelona

Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell. 2 rals al mes.

Fora. 8 " trimestre.

Un número sol. 0'20 ptas.

Anuncis á preus convencionals.

Fayans Catalá

Fábrica de Cerámica Artística

DE

M. BURGÜÉS Y COMP.^ª-Crehueta, 92-SABADELL

Pera vendre ó arrendar

DOS TALERS SISTEMA INGLÉS PINTA ab tres calaixos y
30 calcas.

Informarán en la Imprempta d' aquest periódich.

Gran Café y Restaurant Colon.-Barcelona

Cuberts á 2'50 ptas. á escullir 3 plats de la carta (ó 4 sense escullir), 3 postres, pa y ví.

També s' atmeten abonos á preus ventatjosos. Servey esmeradíssim. Concert totas las nits per un **QUINTETO**.

L' ORFEÓ CATALÀ

Benvingut siga á la nostra ciutat lo popularíssim «Orfeó Català». Sos mereixements artístichs son notabilíssims sos mereixements patriòtichs sobrepujan á tota ponderació. Saludem en ell á una de las més titilants estrelles que llumenan lo firmament de Catalunya en aquesta trista nit d' abjecció y d' ignominias que atreyessa nostra desdixada Patria.

¿Voléu compendre quelcóm de lo que val y significa aquest simpátich «Orfeó Català»? Donchs, llegiu.

*
**

Cuatro ó cinch anys endarrera estava gayre bé paralisat lo renaixement musical genuí de Catalunya. Aixís com lo renaixement literari lluhia en son punt mes alt, y'l renaixement de las arts plásticas participava ja d' aquesta esplendides que li donan una rica generació de pintors y escultors, lo moviment musical propi del pays s' havia reduhit purament á manifestacions aisladas, entre las quinas deu contarshi en lloch preeminent la publicació de las cansons populars catalanas del genial mestre Alió.

Hi havia, si, alguns esplets de producció musical catalana, però hi faltavan intérpretes que 'ls fessen brillar en lo alt pera sa deguda propagació entre la gent del pays. Los coros de 'n Clavé, formats exclusivament de trevalladors, sense nocions de solfeig y armonia, responent sols á un instint súblimement artístich, pero instint al fi, no abastavan pera fer entrar la música catalana en las conciencias del públich *dilettanti*, acostumat á las filigranas de la execució y exigent en los requisits pera 'l gust dels oïdos de l' ànima.

Se necessitava un organisme que vingués á completar ab los relleus de la perfecció la grandiosa obra de 'n Clavé. Aquest, ab un geni exuberant, nos havia conquistat lo cor del poble; callà arribar fins als palaus y conquerir los cors de tota Catalunya pera assegurar lo regnat de las celestials armonias de nostra música.

Veus aquí la tasca gloriosa que s' imposá y que s' excedeix en cumplir ab general aplauso lo benemérit «Orfeó Català».

*
**

Un senzill aficionat al diví art, un somniador dels que viuen desitjan la autonomia de Catalunya y trevallant per ella, ab gran estranyesa y menyspreu de la gent pràctica que sols pensa ab los diners, un modest jove, casi desconegut á las horas en los círculs musicals de Barcelona,

pianista del café Pelayo y crech que dedicat á alguna altra mena d'ocupació pera afanyarse 'l pá de cada dia, un home en fi dels que passen desapercebuts entre la massa, encara que ja dintre 'l cervell hi sentís las torturas del geni que pugna per manifestarse, fou lo primer qui concebí la hermosa idea de crear l' «Orfeoó Catalá». Aquést fou son director d'avuy, lo ja tan celebrat mestre Millet, á qui may prou agraphirém sa fecunda iniciativa.

Reuní en Millet á alguns de sos amichs d' Art y de Patria y 'ls hi exposá la idea: terreno ben abonat escullí, puig acceptá la llavor ab ánsias de fecundació. S' hi trobavan no obstant sérias dificultats: la majoria dels elements ab qui 's podia contar pera l' *Orfeoó* eran de posició modesta y no sabian de solfa. ¿Com salvar tan durs obstacles?

Abiat en Millet ho tingué resolt. Pera salvar l' inconvenient técnich ja hi era ell: los ensenyaria 'l solfeig cada nit de tal á tal hora. Pera salvar l' inconvenient económich ja hi havia son germá, l' ardent catalanista Joan Millet, lo conegut y acreditat corredor de cotons de Barcelona; aquest, son actual President administratiu, s' encarregá de donar solució material á la Empresa. S' obrí una llista de suscripció entre 'ls elements catalanistas pera ajudar á la naixent Institució, y prompte 's cubriren los gastos mes urgents, local, llum, papers de música, etz. Lo plan estava arrodonit, y en un piset modestíssim de la Barcelona vella se comensaren los estudis y las angúnias pera la formació d' aquest que avuy califica tothom sense escrúpol d' eminent «Orfeoó Catalá».

*
**

Calculin ara nostres llegidors las dificultats de tan difícil tasca, y 'ls defalliments que sovint devian acorar als nostres valiosos companys. Però la fé hi era: se perseguía una doble empresa artística-patriótica, y á cada pas guanyat, s' esponjava 'l cor ab novas esperansas de regeneració pera Catalunya. ¡Quanta gent d' esperit migrat viu sense compenrer la sublimitat de tan nobl s emocions!

Aixís anavan los orfeonistas trevallant, estudiant y ensajant; mentres sos protectors següan ajudantlos ab una cuota periódica, molts d' ells d' esma, y sense verdadera confiansa en l' éxit de la Institució.

¡Quina seria la sorpresa d' aquestos últims al rebre un dia esquila de invitació pera concorrer al Palau de Ciencias á la primera prova del *Orfeoó Catalá*! Y ¡quina sa lilegítima satisfacció al véurela coronada per l' éxit mes franch y mes encoratjador que darse puga!

L' empena fou decisiva. Animats per la victoria, plogueren nous protectors, s' hi afegiren nous orfeonistas. La Institució estava assegura-

da. En Lluís Millet, ab sa indomable constancia y ab son privilegiat talent havia triomfat en la empresa.

*
* *

D' alashoras ensá, lo camí fou mes planer. S' escullí millor local, s' aumentaren las classes de solfeig, y 's doblaren los ensaigs. Los salons de la associació eran ja plens á curull cada nit y 'ls dias de festa: l' entusiasme creixia á mida que novas exhibicions proporcionavan nous triomfs, y últimament arribá al paroxisme ab las carinyosas atencions y autorisats elogis del Director de la Capella Nacional Russa, senyor Slawiansky d' Aggreneff, qual pericia musical es tan reconeguda y celebrada en tot lo mon. D' alashoras data la formació dels coros de donas y noys, que prometen grans éxits pera l' Orfeo.

Finalment, acabá de coronar las ambicions del *Orfeo Catalá* son profitós concurs als derrers concerts del eminent mestre Nicolau en lo Teatre Lírich, ab la presentació de varias pessas de compromís com la Consagració del Sant Graal de Wagner, en las quals se tributá la mes carinyosa y la mes justa de las ovacions al *Orfeo* y á son capdalt mestre Millet.

*
* *

Pláunos aquí fer lleugera referencia á una impressió de caracter personal rebuda en lo local de dita Institució.

Tenint grant desitj fa ja prop d' un any de que mos conciutadans sentissen l' *Orfeo Catalá* á Sabadell mateix, y desitjós de parlarne ab sos Directors, compareguí la tarde d' un dia de festa á son local d' avuy, ab ocasió d' una Junta General en la que se 'ns convocava als socis protectors.

Gran fou ma sorpresa al trobar-me ab que gayre bé no cabia en lloch, ab tot y ser lo local bastant espayós. Hí havia exposats en lo vestibul uns bocetos pera estandarts que en lliure concurs hi presentaren distingits arquitectes y artistas, y ja alli no 's podia donar un pas, fent bo de sentirhi l' afició y bon seny ab que 's discutian sas qualitats é inconvenients. Me 'n entrí endintre, y bon treball me costá trobar als germans Millet, de tothom sollicitats y retinguts; y quan anava á parlalshi del meu plan, me diuhen que essent l' hora puntual, s' havia de celebrar la reunió, per lo qual ja 'ns veuriam després. Efectivament, nos cridá la campana, y com se podia, ab penas y treballs, nos enquibirem en lo saló.

Alló fou hermós y edificant. L' ordre era complert; lo silenci imponent; se llegí un estat de comptes ab relligiosa atenció; y per resultar satisfactori, se 'n donaren grants mercés á la Junta d' Administració: se presentaren várias proposicions sortidas de tots indrets, que foren dis-

cutidas ab calor pero sense apassionament, y acordadas ó rebutjadas després de breu discussió; lo parlar era senzill, sense afectació, fentho en lo mateix tó 'l treballador que l' advocat, ab una encantadora democràcia d' or fi; y al últim, per ma pena, la Junta proposá que en vista d' haverse exhibit una pila de vegadas seguidas en poch temps l' *Orfeo Catalá*, com aixó podia perjudicar l' ordre rigurós de sos estudis, era convenient passar un' altre periodo, mal fos curt, rigurosament d' incògnit pera perfeccionarse y aumentar son repertori. Aquesta proposició que tan clar seny revelava fou acullida ab un verdader aplauso. Y 's tancá la sessió, comentant tothom ab vivesa sos acorts, sense que entre mitj d' ella ni un sol soci hagués abandonat la sala. La sessió era de primera convocatoria.

¿No es cert que tot aixó sembla inverosimil en l' estat actual de la nostra Catalunya? Y sinó, cadascú que miri las societats de que forma part, y... si es que assisteix á las sessions... que 's fixi en la manera com se celebren: tart y á empentas; com per forsa.

En algo s' han de distingir aquestos organismes que en son si hi portan lo bálсам regenerador de las antigas virtuts catalanas.

Al despedirme després dels bons amichs Millet y exposárlshi mos desitjos de que visitessin algun dia Sabadell, puig sabia que aquí se 'ls obsequiaria degudament rebentlos en palmas tota la població, me prometeren formalment que seria la primera excursió que fessin per Catalunya al rependre sas exhibicions, després d' haver visitat á la Verge de Ripoll pera festejar y complaure al Excm. é Ilm. Bisbe de Vich.

La paraula dels germans Millet quedarà demá complerta. Es d' esperar que Sabadell correspondrà ab lo carinyo y la cortesía que 's mereix tan gloriosa Institució, y sabrá atendre y obsequiar degudament al *Orfeo Catalá*.

*
*
*

Réstans sols saludar als bons companys del *Orfeo* en nom dels catalanistas sabadellenchs.

Sian benvinguts, los generosos trovadors de la Catalunya nova á n'aquesta industrial ciutat, á la que tant li convenen los oreigs de Patria pera apagar las fogueradas de passions personals y políticas que hi dominan, ben estérils pera la sort de Catalunya; benvinguts vosaltres que ab vostres cants d' amor, ab vostres ayres populars sanejéu l' atmósfera de la terra; benvinguts vosaltres que allissonéu á la nostra generació ab vostre nobilíssim exemple, concedint energías, activitats y talents á quelcóm mes que al material tros de pá cada dia; alimentantnos d' altre pá per l' esperit:

pa de vida artística, de vida moral, de vida patriòtica que, reconforta y regenera als pobles. Benvinguts vosaltres, que ab lo criteri mes tranzigent, mes expansiu y mes generós que darse puga, barrejeu nostras idolatradas cansons catalanas ab las de tots los altres payssos del mon, y especialment ab las de altrás terras desgraciadas com la nostra, compré-
nent aixís que si bé es una gran falornia alló de que l' *art no te patria*, es en cambi una hermosa veritat que las patrias del art no están subjec-
tas com las patrias socials á las brutalitats dels homes y á las imposi-
cions dels mes forts ó 'ls mes desvergonyits.

Companys del *Orfeo Catalá*, lo cos de Catalunya jau avuy material-
ment inanimat en los brassos ofegadors d' un poble que irrisoriament se
li diu germá, pera la sua ánima viu y alenta fort y encara y senyoreja
en nostres cors.

Demá, ab vostres cants, la veurém vagar l' ánima trista de Catalu-
nya, de brasset ab las dels altres pobles quals cants anunciéu en vostre
programa.

Compatrieis sabadellenchs, saludemla demá tots plegats ab l' ardorós
crit de

¡Visca Catalunya!

JAUME DE URGELL.

SECCIÓ POLÍTICA

Segons s' ha després d' una petita discussió tinguda en lo Congrés, un dels barcos
que 'l govern ha comprat á la casa Ansaldo de Génova havia sigut vengut á la Repú-
blica Argentina per uns tres milions de pessetas menos dels que á Espanya costa, pere
no sabem per quins motius torná dit barco á la casa constructora.

¡Potser los argentíns no 'l volgueren porque era massa bo, ben fet y de primera!

La qüestió es que ab los barcos de guerra 's veu que no succeix lo que ab altres
artefactes industrials, fabrils ó mercantils.

Generalment, quan un reb un deix de compte, ja cal que 's prepari pera sofrirhi
una grossa pérdua.

Mes aixó no va ab la nostra marina de guerra.

Aquí aprecian los deixos de comptes un 16 per 100 mes de lo que valen eixint de
fábrica.

*
* *

També 's parla de si 'l govern ó en son nom lo ministre de Marina havia rebutjat
las ofertas d' alguns constructors ab tot y esser preferibles á las de la casa Ansaldo.

Fins se va arribar á parlar de la responsabilitat ministerial y diuhén si 'l ministre
de Marina va emocionar-se de mala manera.

No tinguí por, home, no tinguí por.

¿Que no ho sap que en aquest pays la responsabilitat ministerial no 's fa efectiva?

¿A que ve donchs tornarse groch y passar angúnias?

Debia fer la cara com aquell dia que 's va marejar en la travessia de Bilbao a San Sebastián.

Y aixó, vaja, que no fa... marino.

Los diputats de la *Nación*, com diuen per allà, son gent molt fina, ben educada y d' un paladar á prova de menjars exquisits y delicats.

¡Es clar, com que en la majoria canovista hi figuren qui sab quants comptes, vis-comptes y marquesos!

Figúrinse nostres llegidors qu' un d' aquestos tituls, 'l *viz-conde de Campo grande*, l' altre dia parlant d' una rebaixa aranzelaria que 's va conseguir pel bacallá (que Deu nos endó) va dir:

«Mas el Sr. Villanueva ha citado como argumento, no muy claro, una rebaja que hemos hecho en algo que hasta me repugna pronunciar, en el *bacalao*.»

D' aixó si que se 'n diu un paladar delicat.

Repugnar fins la paraula.

Veu; á nosaltres, mes humils y menos tituls, 'l bacallá no 'ns repugna y en cambi 'ns fan asco certas cosas que molts tituls paladejan.

¡Que hi farém! no és tot bu ajudar á empobrir 'l pays, cobrar nóminas, promourer escenas indecorosas en plé Congrés, atiar la guerra de Cuba, etz., etz., ó trevallar honrada y humilment pel benestar de la família.

Deu nos conservi 'l bacallá, per repugnant que li sigui y 'ns aparti del pudrimener electoral ahont tants paladars delicats s' afanyan á trobar puesto.

Duas noticias d' un periòdich barceloni que per casualitat anavan l' una darrera l' altre:

Primera «Ha tingut lloch un desafio á Madrid entre 'l compte de Xiquena y 'l senyor Gaset, director de *El Imparcial*, havent sigut ferit lo primer. Tot avuy ha estat la casa del senyor compte molt concorreguda».

Segona «Avuy á Sevilla, després de pocas paraulas, s' han barallat dos subgectes anomenats Manel Villalba y Manel Guerra, rebent aquest dúas punyaladas.

Han sigut posats los dos á bon recaudo.»

¡Y viva la igualtat, la llibertat y la fraternitat!

L' ilustre jefe del partit lliberal senyor Sagasta no sab com sortirse del batibull en que 's troba.

Per un cantó la seva colla vol fer una guerra á mort al projecte d' ausilis á las compayias de ferro-carrils y al exercir justament la presidencia del Consell d' Administra-ció del ferro-carril del Nort.

Per altre cantó los seus ex-ministres volen fer obstruccionisme á molts dels projectes ruinosos que 'l Govern presenta y com que 'n Cánovas amcnassa ab deixar 'l poder si no amanseixen y 'n Sagasta aixó no li te compte perque no sabia com eixir del tripijoch en que han posat á la pobre Espanya, figúrinse com deu estar 'l gran pobre héroe.

Afortunadament, ell sempre te sortidas.

Quan es govern y no sab com sortir del pás, agafa una malaltia.

Ara á la oposició y en plena canícula, ha cregut mes cassadó agafar lo tren.

Y á Avila me 'l tenen, fet un *manta*, telegrafiant als seus amichs que sí, que no, que d' allonsas y que bueno.

Heus aquí 'ls grans homes d' Estat que ja fa anys venen fentnos babarotas.

Putxinel·lis de seca, sense ideals ni iniciatives, ni criteri, ni consciència!

Y aquesta gent dirigeix un Estat que està á tres passos de la timba.

Deu de Deu quin daltabaix si 'l pahís no dona estrebada.

LA INFLUENCIA CASTELLANA

Hí ha sobras de gent en la nostra terra y fora de ella als qui amohina que 'ls regionalistas cridém sense cansarnos, acusant als castellans y molt especialment als madrilenys, de gosar, com á rassa, com á entitat sobressortint del poble espanyol, de tots los privilegis del poder governamental en perjudici dels contribuents qui sostenen al Estat, y vexativament están sotsmesos á las lleys odiosas y arbitrarias que aqueix Estat imposa. Dir castellá, afirmám nosaltres, vol dir afavorit, vol dir exempció, vol dir irritant desigualtat, y 'ls fets venen diàriament á comprobar las nostras afirmacions, malgrat los escarafalls que solen ferhi los renegats de Catalunya y 'ls avesats á la esclavitut de la política.

La influencia castellana es tant evident, tant constant, tant opresora, que arriba per tot y afecta á tots los interessos y en quan se tracta de contrariarla ó te lloch algun aconceixement que li sia advers, se mou y espeternega de tal modo que no 's troba medi de aturarla ni d' evitar l' avalot á que s' entrega. En cambi 'ls catalans, seduhits per aqueixa influencia, lligats á ella com los fils ferros als pals telegráfichs, rebém las sues vexacions y toquém las conseqüenties del seu obrar, ab una passivitat que fora propia d' un poble idiota, si no fos l' estigma de la nostra prostitució y de la inutilitat en que vivim.

Los diaris, aqueix fanal de sereno que aclareix únicament las obras dels carrerons, nos han fet veure suara que la influencia castellana persisteix més animosa que may. A Madrid, En Morret ha conseguit del Govern cinquanta mil pessetas de subvenció pera las conferencias del Ateneu, y tots nos recordám que quan l' Ateneu de Barcelona intentá adquirir l' antich quartel de la Guardia Civil, pera construhirse un edifici adequat á la sua im-

portancia, los obstacles vingueren de aqueix mateix Govern qui ara posa á disposició d' En Moret los pressupòsits del Estat. Un altre senyor, En Pérez de Soto, ha demanat també una subvenció igual pera la Diputació Provincial madrilenya, y 'l Govern s' ha mostrat propici á concedirla, sense tenir en compte que á la Diputació de Barcelona s' hi havien retornat los pressupòsits de 1896-97 ab esmenes que son depressivas y que fereixen á serveys importants de la provincia.

Aqueixa influencia ha conseguit además que la Secretaría del Ajuntament de Barcelona anés á parar á las mans d' un castellá y ha fet derrerament que una de las relatorías vacants en la nostra Audiencia fos obtinguda per un empleat de Cáceres, á pesar de que la sollicitavan gayre be tots los substituents de relator qui exerceix en la nostra ciutat y son fills de la terra. Lo coneixement y domini del dret catalá de aplicació pràcticament y permanent en la nostra audiencia, lo parlar la llengua de la generalitat dels pledejants y processats qui tenen dret á una justicia racional y sàbia, tot axó de res ha servit davant del favor polítich y de la omnipotencia ministerial, puix á Madrid no 'ns consideran mereixedors de la sua atenció ni volen que 'ls hi servim d' estorb en los seus cofis y mofis. Pera ells, pels castellans, amos del poder y de tot lo governable, Catalunya es un districte rural de Madrid, en lo qual ningú mes que ells hi te jurisdicció. Y aixís veurém com lo Dret catalá, aqueix ret estimat que tantas vegadas havém defensat los regionalistas y 'ls no regionalistas, aixís veurém com aqueix dret, qui apenas se *llama Pedro*, manifestejat y rebregat per magistrats forasters, aviat será profanat y abolit poch á poch, per tot lo personal subaltern y no subaltern de la Audiencia de Barcelona. Y la gent de Catalunya seguirém tancats al rebost de casa temerosos de noves y més crudels persecucions, y la vergonya no 'ns surtirá á la cara porque ja l' ánima la tenim borda y denarida.

¡Oh, la influencia castellana! Es la senyora y majora d' Espanya, es l' árbitra dels nostres destins, es la canya que moca 'ls indíots á mercat. Y no la toquen á aqueixa influencia, no feu pas res que li sia sisquera desagradable, porque alashoras s' enverinará y arribará á negarvos fins lo dret á viure. Llegiu los diaris y trobaréu que l' espedient de condonació de la contribu-

ció per la invasió filoxèrica á las vinyas s' ha vist impuñat escandalosament per los castellans; trobaréu que 'ls ministerials y 'ls de la oposició, tots s' han unit pera impossibilitar que sia lley lo que correcta y justament demana la Diputació de Barcelona, atenent á lo instat pels pobles de la provincia; trobaréu que 'ls diputats catalans s' han vist voltats de impugnadors, y agredits per una oratoria que no te més eloqüencia que la eloqüencia de la tiranía; trobaréu, en fi, que en mitg de tot aqueix rebombori ningú ha tingut pit pera afrontar als revoltosos exhibintlos la sua falla de serveys á la pàtria, plena tota ella de favoritisme y gangas, plena tota ella d' espoliacions y negocis, plena tota ella de irregularitats en l' orde moral y en l' orde polítich.

No 'ns sentim avergonyits d' ésser catalans, pero devant de aqueix exemple que 'ls castellans nos regalan, nos sentim cansats d' ésser espanyols. Mentres la influencia castellana segueix mantenint la sua hegemonia; mentres la influencia castellana persistesca en ofegar la nostra personalitat, nosaltres nos sentim més regionalistas que may, més afectats y més creyents en la regeneració dels pobles per la eficacia del regionalisme; pero sí un dia aqueixa convicció nos la exasperan y violentan las ja massa freqüents vergassadas dels castellans, ho dihem ab sinceritat y no es amenasada, creurém del nostre dever convidar als catalans á ferse la següent reflexió: si la nació es patrimoni exclusiu dels castellans, llógich es que la llibertat sia patrimoni de nosaltres. Y quant més se tracte de excloureus del benefici de la llibertat, més dret tenim á recuperarla alli ahon se trobe. — O

(De *La Veu de Catalunya*).

LA QUESTIO DEL TELÉFONO

Varem prometre en nostre número anterior tractar de la disposició del Director general de Correus y Telégrafos, prohibint la comunicació telefónica entre Sabadell y Barcelona, disposició que cau de plé al cúmul de impremeditadas torpesas del senyor marquès de Lesma, autor també de la prohibició de las conferencias telefónicas en las llenguas vasca, gallega y catalana.

Pera donar d'sposicions semblants, nos sembla á nosaltres, que deu-

ria tenir-se en compte primer y principalment los interessos materials que s'ensorran pé 'l sol prurito de posar una firma mes sens saber *com vá ni com costa*, obehint al odiós esprit de negació á las empresas útils, basadas en la manifestació mes pura del treball, que reclama tot género de facilitats dignas y patrióticas y en armonía ab lo progrés del poble que estudia y treballa.

Lo senyor Director de Correus y Telégrafos, obcecat sens dupte, no ha comprés que ab sa intransigencia perjudica directament al Estat de qui cobra religiosament son crescut sou, puig los ingressos al Tresor en virtut del cánon que pagan abduas Reds Telefónicas Urbanas de Sabadell á Barcelona é Interurbana, augmentarian un 33'34 per cent la recaudació en brut la de Barcelona y un 22 y mitj per cent la de Sabadell, per la simple rahó de que las conferencias telefónicas entre abduas poblacions tindrán que abonar lo cánon que 'ls correspón, mes l' augment d' abonats á ditas Reds, per la major facilitat de comunicacions.

En cambi, avuy ab tal disposició sortirá perjudicat lo Tresor per haber prohibit la comunicació ab Barcelona per medi de la TRANSMISIÓ que 's feya á Moncada, per lo que vindrán baixas de 'ls abonats que sols necessitan lo teléfono pera conferenciar ab los encarregats de sos magatzems á Barcelona; resultat de tot aixó que qui pagarà los plats trencats de aytal lleugera disposició será l' Estat, perque disminuirá notablement la quantitat que avuy percibeix per rahó del cánon establert.

Mes práctichs que 'l senyor director general de Correus y Telégrafos y ab mes coneixement del assumpto, s' han oposat á tan injusta com descabellada disposició los diputats á Corts per Tarrasa y per Sabadell, varis ajuntaments d' aquest districte, gran número de societats y corporacions, dirigint al senyor ministre del ram una rasonada Exposició suplicant se concedeixi l' enllás de las Reds Telefónicas Urbanas de Barcelona y Sabadell per si solas, ó per mediació de la Red Interurbana.

Confíem qu' en aquest important y trascendental assumpto obrará 'l ministre esmenant la plana á son subordinat y cedint als clams elevats y justos dels industrials y comerciants de Sabadell y Barcelona.

E. DIUMARÓ Y GRANÉ.

L I T E R A T U R A

Una petaca de historia

V

A n' ella dech la primera lliçó que 'm sigué confiada, la clau de mon benestar, com si diguessem, ja que, pel natural encadenament de las cosas en la humana vida, vinguerenme'n altras, com dependint d'

aquella, aixís de col·legis com de particulars que m'asseguraren un passament.

Alguna volta, criticant la llei que pesa sobre 'ls mortals d'haverse de guanyar lo pá ab la suhor de son front, recorde que, maquinalment, clohia 'l puny ab intenció de copejar aquella ridícula làmina del Fleury, que 'ns mostra 'l Paradís junt ab las sevas nuesas. «Si al menys fósses tú l'Adan...» pensava. Es tant seductora la privativa d'una originalitat!... Sobre tot d'una originalitat com la del felis progenitor nostre!... No obstant, al eixir de casa pera inaugurar ma carrera de professor, ja 'n tenia formada un' altre opinió. Veya que 'l Progrés éra l'ànima de la Humanitat, y sentia que 'l treball era sa creadora palanca, unich y digna medi que te l'home pera redimirse en son tránzit per aquest mon.

Capficat aixís vaig escàurem devant la porta d'un quart pis del carrer de la Primpcesa, habitació de la família que demanava mos primers serveys. Una minyona 'm preguntá pel nom, tot obrintme ab desconfiança; mes com jo no tenia adreça, ni cedula de vehinat, ni recomenació escrita, vaig concretarme á respondrer:

—Servidor... El... El... La veritat era que 'l títol de professor me venia gran á la boca.

—Ja... ja...—reprengué la minyoneta. Aquell senyor qu'ha de venir per ensenyá 'l francès al senyoret...

—Precisament.

—Entri... Passi...—feu una veu desde dins.

Un minut après prenia una posició acadèmica, assegut en un cantó de la otomana, que moblava un modest salonet de devant; tenint á mon alumno de peu dret y á certa distància, xicot aixerit, per sos ayres quan menos; á l'un costat, y prenent una cómoda inclinació son cos, sa mare, viuda, segons me digué; dona de bonas aparensas y no menos apreciables formas, rejoyenida, per la previsió d'una higiene ben portada; y un xich mes enllá, *vis á vis* ab mi, y entretinguda fent lo sarrell d'un macassar, la filla d'aquesta, una tendrá y hermosa noya, que deuria contar aquells anys que no 's preguntan, com á la vista d'un encés clavell ningú 's recorda de preguntar quants dias fá que 'l sol besa llur calzer.

Curta fou nostre visita. Apar d'aquellas expressions y giros de pura complacencia, que mes serveixen per estrafer lo caracter d'una persona que no pera evidenciarlo, 's reduhí, senzillament, á recomanarlos l'adquisició d'una gramática d'Ollendorff, la respectiva clau de temas, l'obra de Fenelon pera practicar-se en la lectura del francès, y 'ls adinnicols inherents á las lliçons; acordant lo dia y hora de comensarlas, essent designat lo següent dilluns, de 8 á 9 del matí, ab intenció de donar lloch al noy pera preparar-se.

Al sortir la porta del carrer vaig ensapegar ab la minyona del oncle.

—Que 'm conta?... V. per aquí?...

—Ja no m'hi estich allá!... Qui l'aguanta á n' aquell Sant home?...

—Com que crech que V. te 'l nombre vintivuyt en la llista dels passaports!... Y lo del casori?...

—Allo del casori?... N' hi ha per llogarhi cadiras!... Ja te 'l pis guar-nit; pero com es tan variable!... No ho sé!... No ho sé!...

—Fòra bona!...

Al prosseguir mos passos no se quina afecció de simpatia m' atreya envèrs la casa que deixava, que no podia esborrar de la memoria ni 'l mes xich detall imprés en ma observació ni 'l mes insignificant mot vessat en la conversa; una mena de sentiment de gratitut, que se 'm re-produí sempre ab la mateixa intensitat, y que retrech are, perque no tinch present haverlo experimentat en cap de las llistons que mes ende-avant vaig anar adquirint, una afecció comparable á la d' un botiguer es-tablert de nou al reveure á sa primera parroquiana á n' aquella dona qu' animá per primera volta 'l buyt calax de soa taulell ab lo seductor ressó d' una moneda!...

JOAN PONS Y MASSAVEU.

(Continuará)

NOVAS

Demà visitarà nostra ciutat lo renombrat «Orfeó Catalá», que dirigeix don Lluís Millet, lo quin donará á las 10 del mati un concert en lo Teatre Euterpe, prenenthi part la mestra del coro de senyoretas del mateix Sra. Werhle, y regintse per lo següent programa:

Primera part: «De bon mati», Clavé.—«Coral», (á boca tancada), Millet.—«Lo mestre», «L' estudiant de Vich», «L' hereu Riera», (cansons populars cantadas per la senyora Werhle), Alió.—«Aubada», Alvarez.—«Marxa de moliners», Zöllner.—«Serenata», Otto.—«Sant dilluns», Otto.

Segona part: «La Brema», Clavé.—«La filadora», «La pastoreta», (cansons populars), Vives.—«L' anyorament», (per la Sra. Werhle), Clavé.—«Afany», (per la Sra. Werhle), Trostá.—«Cansó de noys», Grieg.—«Ey ouchuem», (cansó popular russa), * * *—«La patria nova», (sólo y chor ab acompanyament de piano y armonium), Grieg.

La part de armonium y piano está encarregada als celebrats profes-sors don Joseph M.^a Comella y don Joan Salvat.

Acabat lo concert, l' «Orfeó», será obsequiat ab un dinar servit per la Fonda de Catalunya, al quin podrán assistirhi totas las personas que ho desitjin y que hajan inscrit son nom en la llista oberta en lo «Centre Catalá».

Sia benvingut entre nosaltres lo benemérit «Orfeó Catalá», al quin esperém que Sabadell sabrá correspondre dignament per la atenció ab que l' ha distingit ab la seva visita.



—Demà á las quatre de la tarde tindrà lloch en los salons del «Centre Catalá» una solemne sessió literaria-musical en honor del «Orfeó Catalá».

En dita sessió se llegirán treballs literaris de nostres primers literats y poetas, y l' «Orfeó» y la Sra. Werhle, mestra del chor de senyoretas del mateix, cantarán algunas de las mes escullidas composicions de son popular repertori.

Per tal motiu es d' esperar que 'ls salons del «Centre» se veurán, com de costum, molt concorreguts.

—Lo venerable catalá y primer mestre en Gay Saber, don Victor Balaguer, autor d' aquells patriòtics versos *¡Ay! Castella castellana....* ha publicat duas novas obras escritas en castellá, tituladas *A Granel é Historias y Leyendas*.

No cal dir que 'ns dol que aquestas duas obras eixidas de la ploma de tant ilustre catalá sigan escritas en lo dialecte castellá.

—Lo celebrat esculptor olotí en Miquel Blay ha obtingut un nou triomf en lo *Saló de Champs Eliseés de Paris* ab son grupo «Animas blancas» qu' ha sigut premiat ab la primera medalla qu' ha adjudicat lo Jurat.

Nostre felicitació al amich y company senyor Blay.

—Dímars passat morí després d' una penosa malaltia la senyora donya Joaquina Morral Batllés (E. P. D.) esposa de nostre benvolgut amich don Joseph Lladó.

Enviém al amich Lladó y demés familia lo mes sentit pésam per tan irreparable com sensible pérdua.

—Segons tenim entés pera 'ls dias de la festa major se preparan grans balls en lo saló café dels Camps de Recreo convenientment adornat y disposat pera tal obecte.

—Ha entrat á formar part de la reputada orquesta *Muixins*, lo jove professor de fiscorn, don Fausti Galí.

—Dilluns passat contragué lo sant llas del matrimoni en lo santuari de la Salut, nostre apreiat amich don Pelegrí Plá Casabancas ab la amable senyoreta donya Rosa Gispert Gispert.

Los hi desitjém felicitats eternas en son nou estat.

—La companyia dramática de aficionats d' aquesta ciutat que dirigeix don Valentí Gorina posará avuy nit en escena en lo teatre del vehí poble de Castellar lo drama en tres actes del reputat escrivor sabadellench don Josep h Got Anguera, titulat *Incapacitat*.

—Pera 'ls dias de la próxima Festa Major s' aixecará un magnífich Envelat en la Plassa de Sant Roch.

—Sembla que va a brillar dintre poch un horitzó de pau en la illa de Creta. La gran reunió que verificaren los quefes insurrectes á *Fsé*, dins la Apokorona, tingué per resultat la adopció unánim de resolucions plenas de sabiduría y prudencia. Havian ja demostrat que sabian vessar llur sanch pera conseguir una relativa llibertat civil y religiosa, sortint de las urpas centralistas de Turquía. S'alsaren ab las armas á la má porque las potencias europeas no feyan cas de sas exclamacions y entre tant la Turquía los anava aclaparant reduhintlos al estat de remensas, sense casi tenir llibertat pera exercir sa religió cristiana. ¿Qué havien de fer? Tenian motius més que sobrrers pera rebelarse y aixís ho feren; y la rebelió fou com la veu del pregoner, l' anunci de lo que fins alashoras havian sofert, la protesta de dignitat y la declaració de que preferían morir avans de continuar sent esclaus. Ara sols falta que las potencias europeas se interessén pel benestar de Creta, oferintli son apoyo moral pera obtindre de la Turquía una amplia autonomia política, administrativa y religiosa, que permeta á Creta desenrotllarse y avansar pel camí de la civilisació, com fan sas germanas, brancas abans mortas del arbre de Turquía y avuy florits plansons regenerats per l' ayre de la llibertat.

—Avuy dissapte, festa de S. Jaume, á la nit, tindrà lloch en lo Teatre de Euterpe una extraordinaria funció, posantse en escena las sarsueletas en un acte *Dos canarios de café* y *El lucero del alba* y los balls en un acte y varis cuadros, titulats *Los dioses del Olimpo* y *Despues de la corrida*, prenenhi part un cós de ball compost de 20 bailarinas junt ab la Srta. Monroch.

—Demá diumenge, per la tarde en lo teatre Cervantes, se posará en escena lo drama castellá *Julietta y Romeo* y *El Arcediano de S. Gil*. La companyia es dirigida per lo primer actor Sr. Parera.

—Aquesta nit en lo teatre Camps de Recreo tindrà lloch una extraordinaria funció per la companyia del Sr. Borrás, posantse en escena lo drama *El registro de la policia*.

—Demá diumenge á la nit, en lo teatre Euterpe, tindrà lloch lo debut de la companyia de sarsuela que dirigeix lo reputat Mtre. Coto, posantse en escena las sarsuelas *Las hijas del Zebedeo* y *La mujer del molinero*.

—L' Alcalde de Sant Esteve de Castellar, don Joseph Girbau y Arderius, nos ha fet present d' un exemplar de la «Reseña histórica del edificio de nueva planta destinado á escuelas y habitaciones de los maestros» construit en dita població á expensas de la opulenta senyora donya Emilia Carles de Tolrá. Dita Memoria l' ha dedicada son autor don Pere Anyé y Masriera, al Magnífich Ajuntament d' aquella població.

De veras agraphim l' envío.

LA CATALANA

Companyia de Segurs contra incendis y Explosions de Gas

A PRIMA FIXA

Autorisada per Real Decret de 25 d' Agost de 1865

ÚNICA EN SA CLASSE DOMICILIADA A CATALUNYA

ESTABLERTA A BARCELONA

en la casa de sa propietat

CARRER DEL DORMITORI DE SANT FRANCESCH, N.º. 5

Capital social: 20.000,000 de rals

Unich agent en aquesta ciutat, JOSEPH CAPMANY.-Corominas, 57

GEOGRAFIA DE CATALUNYA

PER

FRANCISCO FLOS Y CALCAT

Consta de 208 planas en octau, conté varis grabats, entre ells dos mapas y sols val l' exemplar, enquadernat

SIS RALS

y al engrós á QUINZE PESSETAS la dotzena.

Las demandas poden ferse al autor, Rech, 31, 2.^{na}, Barcelona, que serán enviadas mediant la remissió del import en sellos de franqueig ó lletres de fácil cobro.

COMISSIONS DE TOTAS CLASSES

COMPRA Y VENTA DE FINCAS

ACCIONS DEL BANCH
de Sabadell

CANTITATS DISPONIBLES EN PAGARÉS É HIPOTECAS.

PERA MÉS INFORMES

Carrer de las Balsas, núm. 28.-Sabadell

Imprempta y Encuadernacions de Pere Tugas, Carrer de Calderon, 36.—SABADELL